

Eveliina Koivula

”Lapsella ei voi olla liikaa välittäviä aikuisia ympärillä”

MLL:n Kylämummit ja-vaarit toiminta Seinäjoen päiväkodeissa

Opinnäytetyö
Kevät 2018
SeAMK Sosiaali- ja terveysala
Sosionomi (AMK)

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Sosiaali- ja terveysala

Tutkinto-ohjelma: Sosionomi (AMK)

Suuntautumisvaihtoehto:

Tekijä: Eveliina Koivula

Työn nimi: ”Lapsella ei voi olla liikaa välittäviä aikuisia ympärillä”. MLL:n Kylämummit -ja vaarit toiminta Seinäjoen päiväkodeissa.

Ohjaaja: Päivi Rinne

Vuosi: 2018

Sivumäärä: 49

Liitteiden lukumäärä:2

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia, millaisia vaikutuksia MLL:n kylämummi ja -vaari toiminnalla on lapsiin sekä vapaaehtoiisiin kylämummeihin. Yhteistyökumppaneina tutkimuksen toteuttamisessa toimi MLL, vapaaehtoiset mummit sekä kolme päiväkotia Seinäjoen alueelta.

Teoriaosuuden alussa käsitellään isovanhemmuuden historiaa sekä nykypäivää. Teoriassa keskitytään myös siihen mitä toiminta tuo lapsen sekä vapaaehtoisten elämään. Teoria osuuden lopussa käsitellään vapaaehtoisuutta sekä MLL:n historiaa sekä nykypäivää.

Opinnäytetyön tutkimus toteutettiin käyttämällä kvalitatiivista menetelmää eli laadullista tutkimusmenetelmää. Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin kyselylomaketta, joka sisälsi avoimia kysymyksiä. Päiväkotien työntekijöille lähetettiin Webropol-kyselylinkki, jonka avulla he pääsivät vastaamaan kysymyksiin netissä. Päiväkotien työntekijöiltä vastauksia tutkimukseen tuli kuusi kappaletta. Vapaaehtoisten mummien kohdalla tutkimus toteutettiin puhelinhaastatteluna ja tutkimuskysymyksiin vastasi kuusi vapaaehtoista kylämummiä.

Tutkimuksen tuloksiksi saatiin, että kaikille osapuolille kokemus on ollut positiivinen. Päiväkodin työntekijät arvioivat, että lapset ovat saavat muun muassa läheisyyttä, positiivista huomiota sekä oppivat uutta. Vapaaehtoiset kylämummit itse kokivat saaneensa toiminnasta energiaa, mielekästä tekemistä sekä uudenlaista elämäniloa.

Avainsanat: Varhaiskasvatus, Vapaaehtoistyö, Mannerheimin lastensuojeluliitto

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Health Care and Social Work

Degree programme: Degree Programme in Social Services

Specialisation: Bachelor of Social Services

Author/s: Eveliina Koivula

Title of thesis: "There can't ever be too many caring adults around a child."
Mannerheim league for child welfare volunteer workers in kindergartens.

Supervisor(s): Päivi Rinne

Year: 2018

Number of pages:49

Number of appendices:2

The basis on this thesis is to find out how volunteer work done by pensioners in kindergarten affects children and the volunteers themselves. The Cooperation partner in this thesis is Mannerheim league for child welfare, three kindergartens located in Seinäjoki and pensioner volunteer workers.

Theory section of this thesis begins with explaining history of grandparents and what it means to be grandparent today. In theory section I also concentrate on how volunteer work affects children and volunteers themselves. At the end of the theory section I also go through what volunteer work basically is and tell about the history of Mannerheim league for child welfare.

The research was done using qualitative research method. Data collection was gathered by using Webropol-questionnaire, that was intended for kindergarten employees to fill out. Volunteer workers data collection was collected by using phone interviews.

The results of this thesis were that this was a positive experience for all parties involved. Kindergarten workers evaluated that kids get positive closeness, attention and they will learn something new from the volunteers. Results from the volunteers show that they get new energy, something pleasant to do and new kind of zest for life.

Keywords: Volunteering, Early childhood education, Mannerheim league for child welfare

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract	3
SISÄLTÖ	4
1 JOHDANTO.....	6
2 BIOLOGINEN ISOVANHEMMUUS	8
2.1 Historia	8
2.2 Merkitys tänä päivänä.....	11
3.3 Kiintymyssuhde.....	14
2.3 Haasteet	14
3 LAPSEN NÄKÖKULMA.....	16
3.1 Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma	16
3.2 Mitä toiminta antaa lapselle	17
3.3 Tutkimuksia sukupolvien välisen yhteistyöstä.....	18
4 MLL: N KYLÄMUMMIT-JA VAARIT.....	20
4.1 Mistä on kyse käytännössä?.....	20
4.2 Mitä toiminta antaa kylämummille tai vaarille?.....	21
4.3 Vapaaehtoistyö.....	22
4.4 MLL historiasta tähän päivään.....	23
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	26
5.1 Yhteistyökumppani	26
5.2 Tutkimuksen tavoite sekä tutkimuskysymykset	26
5.3 Tutkimusmenetelmä	27
5.4 Aineistonkeruumenetelmä	27
5.5 Aineiston analysointi.....	29

5.6 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	29
6 TUTKIMUSTULOKSET PÄIVÄKODIN TYÖNTEKIJÖILTÄ	30
6.1 Kokemuksia toiminnasta	30
6.2 Mummin käyminen ryhmässä	30
6.3 Päivien kulku	31
6.4 Hyödyt lapsille.....	31
6.5 Mummiin vastaanotto	32
6.6 Sukupolvien välinen yhteistyö.....	32
6.7 Päiväkodin näkökulma.....	33
7 TUTKIMUSTULOKSET KYLÄMUMMEILTA	34
7.1 Päiväkoti käynnit.....	34
7.2 Lasten kanssa yhdessäolo	34
7.3 Kokemuksia	35
7.4 Syyt toimintaan osallistumiseen.....	35
7.5 Mummiin näkökulma.....	36
7.6 Lapsen näkökulma.....	36
8 JOHTOPÄÄTÖKSET	38
8.1 Työntekijöiden vastaukset	38
8.2 Mummiin vastaukset.....	39
8.3 Yleiset johtopäätökset.....	40
9 POHDINTA.....	41
10 LÄHTEET	44
11 LIITTEET	47

1 JOHDANTO

Syksyllä 2017 olin suorittamassa harjoittelua päiväkodissa ja olin paikalla, kun kylämummi saapui ensimmäisen kerran lapsiryhmään. Seurasin ihastellen sivusta, kuinka lapset ottivat mummin vastaan heti ensinäkemällä ja päähäni välähti ajatus, että tämä on aihe, josta haluan lähteä työstämään opinnäytetyötäni. Halusin opinnäytetyössäni yhdistää ne asiat, jotka ovat olleet lähellä sydäntäni sekä saivat minut aikoinaan lähtemään sosiaali- ja terveysalalle eli: varhaiskasvatus, yhteisötyö sekä yhdistystyö.

Nykypäivänä on mahdollista, etteivät isovanhemmat ole lastenlapsiensa kanssa tekemisissä syystä tai toisesta viikoittain, kuukausittain tai edes vuosittain. Jotkut ihmiset eivät välttämättä tule isovanhemmiksi, sillä lapsettomuutta esiintyy nykyään entistä enemmän. Monet lapset eivät myöskään muun muassa edellä mainituista syistä näe isovanhempiaan usein. Tämä synnyttää niin ikäihmisissä kuin myös lapsissa tarpeen sukupolvien välisestä läheisyydestä sekä yhteisöllisyydestä. Tähän tarpeeseen vastaa nimenomaan MLL:n kylämummi ja vaari- toiminta.

Opinnäytetyöni tavoite on tutkia sitä, mitä lapset sekä vapaaehtoiset mummit konkreettisesti saavat toiminnasta. Aihe on ajankohtainen, sillä Seinäjoella toiminta on alkanut virallisesti toimimaan syksyllä 2017. Tälläkin hetkellä MLL kouluttaa sekä mainostaa kylämummi-vaari-toimintaa, jotta uusia vapaaehtoisia saataisiin yhä useampia lähtemään mukaan toimintaan. Seinäjoen MLL:n tavoitteena on tällä hetkellä se, että myös vaareja lähtisi toimintaan mukaan. Opinnäytetyöni toteutettiin puhelinhaastatteluina sekä Webropol-ohjelmaa apuna käyttäen. Tutkimukseni toteutettiin yhteistyössä Seinäjoen MLL:n sekä kolmen Seinäjokisen päiväkodin kanssa.

Työni teoriaosuudessa kuvaan sitä, kuinka biologinen isovanhemmuus nivoutuu yhteen myös kylämummi- ja vaaritoiminnan kanssa. Kerron myös lähdemateriaalini avulla lapsen sekä vapaaehtoisten näkökulmasta sekä keskityn myös kertomaan MLL:n toiminnasta. Kerron teoria osuudessani myös siitä miten valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma velvoittaa päiväkoteja tukemaan sukupolvien välistä yhteistyötä.

Teoriaosuuden jälkeen kerron tarkemmin tutkimuksen toteutuksesta sekä yleisistä tavoitteista. Keskityn tutkimustuloksiin, joista ensimmäisenä käsittelen päiväkodin työntekijöiltä saatuja tuloksia, jonka jälkeen käsittelen Kylämummeilta saatuja vastauksia. Työni loppu koostuu johtopäätöksistä sekä pohdinnasta, jossa pohdin opinnäytetyötäni kokonaisprosessina.

2 BIOLOGINEN ISOVANHEMMUUS

Tässä luvussa käsittelen isovanhemmuuden historiaa sekä nykypäivää niin Suomen kuin myös muiden maiden näkökulmasta. Keskityn myös erityisesti siihen mikä on kautta aikojen ollut isovanhempien rooli ja mitä muutoksia vuosien saatossa on tapahtunut. Tarkastelen myös uusien ilmiöiden kuten uusioperheiden vaikutusta isovanhemmuuteen. Biologista isovanhemmuutta käsittelen opinnäytetyössäni siitä syystä, että moni tässä luvussa esille nouseva asia pätee myös kylämummi toiminnassa. Esimerkiksi haasteet sekä kiintymyssuhde kappaleet selittävät, miksi kylämummi- ja vaari toiminta on lapsen sekä vapaaehtoisten kannalta tärkeää.

2.1 Historia

Ensimmäisiä tarinoita isovanhemmuudesta sekä vanhuksista löytyy eri kulttuurien historiallisista myyteistä. Näistä historian tarinoista välittyy selkeä kuva siitä, että vanhuksia on aina kautta aikojen arvostettu sekä kunnioitettu. Vanhukset esiintyvät eri kulttuurien myyteissä usein joko viisaina tietäjinä, kasvattajina tai parantajina. Suomalaiset kertomukset vanhuksista kuvaavat esimerkiksi Kalevalassa vanhuksia samaan malliin tarinankertojina sekä viisaina tietäjinä kuin myös muidenkin maiden kulttuureissa. Isovanhemmilla on ollut kautta historian suuri merkitys perinteiden, taitojen ja ammatin välittämisessä nuoremmille sukupolville. (Kalliomaa 2008, 3-4.)

Suomessa sekä muualla maailmassa on eletty monia vuosisatoja samassa talossa isovanhempien kanssa ja isovanhemmat ovat olleet hyvin aktiivisesti lasten elämässä. 1700-1800-luvuilla isovanhemmilta odotettiin osallistumista ja se kuuluu yksinkertaisesti isovanhemman rooliin. Tällöin myös naisen ja miehen rooliajat olivat selkeämpiä, kuin nykypäivänä ja tämä vaikutti niin lapsiin, vanhempiin kuin myös isovanhempiin. (Kinnunen 2014, 122-123.) Esimerkiksi Valerie Kingin sekä Glen Elderin vuonna 1997 tekemässä tutkimuksessa selviää, että mikäli lapsi on ollut läheinen isovanhempiensa kanssa, myös hän tulee olemaan aktiivinen isovanhempi myöhemmin elämässään. Tutkimuksessa todettu tulos kertoo isovanhemmuuden

roolin jatkuvuudesta varsinkin 1700-1800-luvuilla. Vasta nykypäivänä isovanhemman rooli odotukset ovat häilyvämpiä. (Kalliomaa 2008, 5-9.)

Suomalainen perhemalli on kehittynyt vuosien varrella yksilöllisyyttä korostavaan suuntaan. Isovanhempien merkitys ei kuitenkaan kehityksestä huolimatta ole kulttuuristamme kadonnut. Laajennettu perhemalli eli useamman sukupolven perheyhteisö on ollut suomen historian aikana yleisin asumismuoto, joka vasta 1900-luvulle tultaessa teollistumisen jälkeen alkoi tyrehtymään. Maatalousyhteiskunnassa perheeseen käsitettiin kuuluvan äiti, isä, lapset, isovanhemmat sekä muut sukulaiset. Jokaisesta perheenjäsenestä huolehdittiin ja lasten kasvatus kuului jokaiselle perheen aikuiselle. Tuohon aikaan nykypäivän ydinperheajattelu ei ollut lainkaan tunnettu käsite. (Rotkirch 2014, 162-163.)

Historiaa tutkimalla voi huomata, kuinka suuri voimavara isovanhemmat ovat olleet kautta historian perheen arjessa. Jo 1700-luvulta saatavien tutkimustulostenkin mukaan äidinäidin sekä isänäidin tarjoama hoiva paransi perheen nuorimmaisten mahdollisuuksia selvitä hengissä aikuisikään saakka. Vastuu lasten kasvattamisesta ei ollut vain äidin rooli vaan siihen osallistui koko suku sekä nimenomaan isovanhemmat. (Dieckmann 2002, 31-33.)

Isoäitien läsnäolo perheen arjessa vähensi imeväiskuolleisuutta myös huomattavasti, sillä isoäidit varmistivat, että heidän tyttärensä tiesivät, kuinka pientä vauvaa tulee käsitellä. Tutkimuksien mukaan vastaavaa yhteyttä ei olla löydetty isoisien läsnäolosta lapsien arjessa- Isoäidit ovat tutkimusten mukaan auttaneet perheitä niin lasten hoidossa kuin myös perheen elättämiseen liittyvissä asioissa. Tutkimuksien mukaan isoäitien läsnäolo perheessä tarjosi mahdollisuuden myös sille, että perheessä oli enemmän ruokaa sekä puhtaita vaatteita tarjolla, mikä myös hoivan lisäksi vaikutti lasten selviämismahdollisuuksiin. (Taipale 2002, 28-30.)

Ensi synnyttäjän keski-ikä oli esimerkiksi 1800-luvulla n. 20-vuotta, joten monissa tapauksissa isoäidit myös tukivat nuoria pareja äitiyteen sekä isyyteen valmistautumisessa sekä mahdollisesti auttoivat nuoria pareja myös rahallisesti, jotta perhe pärjäisi. (Dieckmann 2002, 34-34.) Isovanhemmilla ja erityisesti isoisällä on tutkimuksien mukaan ollut suuri vaikutus niin lastenlapsien uravalintoihin kuin myös sukupolvilta sukupolville siirtyneisiin arvoihin ja normeihin. Esimerkiksi moni

seppä oppi joko omalta isältään tai isoisältään ammatin salat ja näin muun muassa ammatit ovat kulkeneet suvussa isältä pojalle. (Kalliomaa 2008, 47-50.)

Suomalaisessa maatalousyhteiskunnassa talon töihin ovat osallistuneet niin lapset, vanhemmat kuin isovanhemmatkin sukupuolesta riippumatta. Isoäidin rooli korostui silloin, kun lapset tarvitsivat perään katsojaa, vanhempien ollessa pelloilla ja navettatöissä. Suomalaisessa maatalousyhteiskunnassa rakkautta lastenlapsiin osoitettiin hyvin hillitysti ja hallitusti. Isoisät opettivat pojille tietojaan sekä taitojaan ja samoin taas tekivät isoäidit tytöille. Käytännön oppien lisäksi isovanhemmat olivat usein tarinankertojien roolissa vanhoista ajoista. Isoäidit olivat kuitenkin enemmän hoivaajan roolissa, kun taas isoisät opettivat lastenlapsilleen erilaisia käytännöllisiä taitoja. (Ijäs 2005, 2-5.)

Teollistumisen jälkeen isovanhempien rooli kasvoi, sillä monet vanhemmat niin perheen isä kuin äitikin lähtivät kaupunkiin ansiotyöhön. Muuttoliikenne kaupunkeihin lisääntyi myös huomattavasti ja maatilojen autioituminen alkoi. Naisten kouluttautuminen sekä työelämään siirtyminen muuttivat perherakenteita Suomessa 1960-luvulta lähtien. Teollistumisen jälkeen isovanhemmat ottivat lapset hoitoon päivittäin. (Tanskanen 2014, 32-33.) 1900-luvulla päivähoito alkoi yleistyä ja tämän muutoksen myötä isovanhempien rooli muuttui. Syntyvyys alkoi myös vähitellen laskea ja ensi synnyttäjien ikä on muuttunut 1960-luvun jälkeen huomattavasti. Esimerkiksi vuosina 1948-1952 syntyneistä naisista 50% saivat esikoisensa 25-vuotiaina, kun taas tilastokeskuksen mukaan nykypäivänä ensisynnyttäjän ikä on keskimäärin 29 vuotta. (Haavio-Mannila ym. 2009, 99-103.)

Näiden moninaisten muutosten myötä isovanhemman roolista tuli entistä merkityksellisempi ja roolijaot alkoivat pikkuhiljaa muokkautumaan. Esimerkiksi vuosien saatossa myös isoisät ovat omaksuneet hyvin samanlaisen hoivaajan roolin kuin isoäidit aikoinaan. (Chambers ym. 2009, 60-64.) Isovanhempien roolit ovat vaihdelleet vuosisatojen sekä vuosikymmentenkin aikana, mutta hoiva ja rakkaus lastenlapsia kohtaan on säilynyt historian saatossa samana poikkeuksia kuitenkin unohtamatta. Kautta aikojen on pätenyt sama ajatus siitä, että lastenlapsen rakkaus on asia, joka tulee ansaita. (Dieckmann 2002, 15-20.)

2.2 Merkitys tänä päivänä

Nykyään isovanhemman rooli on hyvin erilainen kuin verrattuna edellä mainittuun agraarikulttuuriin. Tällä hetkellä sodan jälkeen syntyneet ikäluokat ovat tulleet isovanhemmiksi, jotka ovat tähän mennessä elämänsä aikana muovanneet niin naisen kuin miehenkin rooleja ja tapoja yhteiskunnassa. Tästäkin syystä isovanhemmuus on saanut erilaisia näkökulmia vuosien saatossa, sillä enää isovanhemmuus ei automaattisesti velvoita lastenlasten jokapäiväiseen hoitoon kuten aiemmin. (Tanskanen 2014, 37-38.)

Naisten rooliodotukset nykypäivänä ovat hyvin erilaiset kuin aiemmin, joten siten myös perinteinen isoäitiys on erilaista kuin aiemmilla vuosisadoilla. Niin miehen kuin naisenkin isovanhemmuuteen ei myöskään liity enää nykypäivänä samanlaisia selkeitä odotuksia, kuin aikaisemmin. Esimerkiksi enää ei odoteta, että isoisän ammatti siirtyy pojalta pojalle. Perhe käsitteenä on myöskin saanut uusia muotoja varsinkin 1900-luvun loppupuolella. (Rotkirch 2014, 169-170) Nykytilanteeseen ovat vaikuttaneet niin moderni elämäntapa kuin myös muuttoliike. Yksilöllinen yhteiskunta korostaa ydinperheen tärkeyttä ja se on nykypäivänä muodostunut omaksi pieneksi yksikökseen. Sosiologit määrittelivät 1980-luvulla ”nykyaikaisen perheen” sellaisena, mikä ei luota sukulaistensa tukeen arjen paineiden keskellä vaan nojautuu nimenomaan yksityiseen sekä itsenäiseen perhe-elämään. (Arajärvi 1995, 28-29.)

2010-luvulle siirtyessä sosiaaliset ongelmat kasvoivat, jolloin perinteinen isovanhemmuus alkoi taas nostamaan päätään. Esimerkiksi gerontologian tutkijat ovat todenneet, että Suomessa 2010 vuoden jälkeen julkisten palveluiden leikkauksien takia, monet nuoret perheet ovat joutuneet turvautumaan entistä enemmän isovanhempien tukeen esimerkiksi rahallisesti. (Ijäs 2004, 93-94.)

Nykypäivänä sukupolvet eivät enää asu samassa talossa tai pihapiirissä eivätkä mahdollisesti samassa kunnassa, kaupungissa tai edes maassa. Tämä muutos on huomattava verrattaessa jo pelkästään suomalaista historiaa taaksepäin. Monissa perheissä isovanhemmat asuvat kauempana lapsistaan sekä tietysti lastenlapsistaan, mikä taas saattaa aiheuttaa perhesuhteisiin etäännyntymistä. MLL:n kylämummi- ja vaari toiminta vastaa nimenomaan tähän yllämainittuun ongelmaan,

sillä moninaisista syistä isovanhemmat eivät pysty olemaan tekemisissä omien lastenlapsiensa kanssa, mutta vapaaehtoisuuden kautta pystyvät saamaan samanlaista iloa elämäänsä. Tutkijat Leena Kartovaara ja Hannele Sauli ovat tehneet tutkimuksen suomalaisten lapsien elinoloista. Tutkimuksen tulos paljastaa, että Suomessa isovanhemmat asuvat keskimäärin 70 km päässä lastenlapsistaan. (Tanskanen 2014, 3-4.)

Viime aikoina on kuitenkin yleistynyt lapsiperheiden takaisinpaluu paikkakunnille, joissa asuu heidän omia vanhempiaan. Toisaalta ulkomaille muuttavien lapsiperheiden määrä on myös ollut lähivuosien aikana tasaisessa kasvussa. Kartovaaran ja Saulin tutkimuksesta selviää myös, että vain 2% lasten päivittäisestä hoitoavusta tapahtuu isovanhempien toimesta. Kaukana asuminen isovanhemmista on maailmanlaajuisesti tarkasteltuna länsimainen ilmiö, sillä esimerkiksi Aasian ja Afrikan valtioissa yli 70 % asuu edelleen samassa taloudessa lastensa sekä lastenlapsiensa kanssa. (Kinnunen 2014, 25-30.)

Itä- sekä Etelä- Euroopan näkökulmasta tarkasteluna isovanhempien suurempi merkitys selittynee perinteisimmillä rooleilla ja etenkin vanhempien naisten oletetaan ottavan vastuuta perheen nuorimmaisista. Monet näiden maiden äideistä ovat kotiäitejä ja he monissa tapauksissa omaavat naisen perinteisen roolin lapsista huolehtijoina. Tähän ajatusmalliin kuuluu myös vahvasti ajatus siitä, että isovanhemmat ovat vahvasti lastenlapsien arjessa mukana. (Malmberg 1994, 12.)

Etelä-Euroopan maissa esimerkiksi Italiassa ja Espanjassa on yleistä, että isovanhemmat hoitavat lastenlapsiaan jopa päivittäin. Vasta lähivuosina italialaiset sekä espanjalaiset äidit ovat siirtyneet enemmän työmarkkinoille, joka tulee vuoteen 2020 mennessä vaikuttamaan näiden maiden syntyvyyteen huomattavasti. Etelä-Euroopassa jatkuu vielä tänä päivänä kuitenkin se stereotypia, että koulutetut naiset synnyttävät vähemmän kuin ei koulutetut naiset. Pohjoismaissa tilanne on tänä päivänä aivan päinvastoin. (Tanskanen 2014, 38-40.)

Pohjoismaissa päivittäistä hoitoa lastenlapsilleen tarjoaa vain 2 % ja 30% isovanhemmista ei osallistu päivittäiseen hoitoon ollenkaan. Suomessa isovanhemmista noin joka kymmenes hoitaa lastenlapsiaan vähintäänkin kerran vuodessa. Tämän eron selittänee päivähoito, joka on yleistä varsinkin Pohjois-Euroopan maissa. Tutkimuksissa on selvinnyt, että Etelä-Euroopassa

isovanhempien antamalla hoitoavulla on suora yhteys siihen montako lasta vanhemmat saavat. Isovanhempien antama tuki siis paikkaa Etelä-Euroopan maiden päivähoidon puutteita. Suomessa syntyvyys, lapsiluku sekä perhekoko sijoittuvat hyvin, kun verrataan muihin Euroopan unionin sisällä oleviin maihin. Syntyvyys on Suomen lisäksi runsasta varsinkin Irlannissa, Tanskassa sekä Ruotsissa. (Fågel ym. 2010, 18-20.)

Nykyään isovanhempien merkitys sekä läsnäolo on suurempi kuin aiemmin siitä syystä, että ihmiset yksinkertaisesti elävät pidempään kuin aiemmin. Isovanhemmat saavat olla osana lastenlastensa elämässä olosuhteiden salliessa pidempään kuin esimerkiksi 100 vuotta sitten. Lukuun vaikuttaa toisaalta myös se, että ensisynnyttäjän ikä on nykypäivänä tilastokeskuksen mukaan 29-vuotta. Jos ensisynnyttäjien iän keskiarvo laskisi se lisäisi elossa olevien isovanhempien määrää suuresti. Suomessa lapsella on nykyään keskimäärin elossa kolme isovanhempaa ja vain kolmella prosentilla lapsista isovanhemmat eivät ole enää elossa. (Haavio-Mannila ym. 2009, 29-34.)

2000-luvulle siirtyessä syntyvien lasten määrä romahti noin. 56 743 lapseen vuodessa, kun taas eläkeläisten määrä lisääntyi huomattavasti. Kun ikäluokat pienevät vuosien varrella niin myös vähenee synnyttävien naisten määrä. Tutkimustulokset todistavat sen, että nykypäivänä hedelmällisessä iässä olevat naiset voivat valita tulevaisuutensa suunnan vapaammin kuin aiemmin. (Karisto 2005, 21-22.)

Nykyään naiselta ei odoteta yhtä vahvasti kuin aiemmin, että hänestä tulee äiti. Yhä useampi valitsee elämäntavan johon eivät välttämättä kuulu lapset, mutta toisaalta myös yhä useampi nainen hedelmällisyys ongelmien takia tahtomattaan elää ilman lapsia. Nämä edellä mainitut asiat ovat kytköksissä vahvasti siihen, että ensisynnyttäjän keski-ikä nousee vuosi vuodelta. Toisaalta tutkimukset osoittavat myös sen, että perhekoot ovat nousussa, varsinkin nelilapsiset perheet. (Rotkirch 2014, 170-185.)

3.3 Kiintymyssuhde

Isovanhemmuus eri muodoissaan on parhaimmillaan rakkauden osoittamista, opastamista elämän eri vaiheissa sekä yhdessäoloa. Yksi tärkeimmistä tehtävistä isovanhemmuudessa on kertoa lastenlapsilleen eletystä elämästä sekä sen mukana tulleista hyvistä ja huonoista ajoista. Isovanhemman ja lapsen suhde on myös opettavainen suhde molemmin puolin, sillä myös isovanhemmat oppivat uusia asioita lastenlapsien myötä lasten- ja nuorten kulttuurista. (Farber 2010, 10-11.)

Isovanhemman sekä lapsen kiintymyssuhde tutkimuksissa selviää, että pelkällä läsnäololla lapsen elämässä ei ole suoranaista vaikutusta tuottamaan myönteisiä tuloksia lapsen kehitykseen. Kyse on nimenomaan läsnäolon laadusta eli tarkoittaen sitä, että lapsesta kaukana asuvan isovanhemman ei tarvitse huolesta siitä, etteikö kiintymyssuhde voisi olla samalla tasolla kuin lähellä asuttaessa. Tutkimuksien mukaan nimenomaan läheiseksi koetun isoäidin läsnäolo tuottaa eniten sosiaalista sekä emotionaalista kehitystä. (Marin & Heikkinen 2002, 20-21.)

Esimerkiksi läheiseksi koetun isovanhemman läsnäolo johtaa myöhemmin lapsen elämässä jopa hyvään koulumenestykseen. Kiintymissuhteen muodostumiseen vaikuttavat suuresti lapsen vanhemmat ja varsinkin se, että millainen suhde heillä itsellään on omiin vanhempiansa. Isovanhemman tulee kunnioittaa lapsen oman vanhempien ehtoja sekä toivomuksia. Hollannissa tehtyjen tutkimuksien mukaan isovanhemmat, jotka olivat läsnä lapsen arjessa, saivat myös lisää lastenlapsia, kun taas isovanhemmat, jotka eivät osallistuneet lapsen arkeen. (Pajamäki 2006, 41-48.)

2.3 Haasteet

Isovanhemmuuteen haasteita tuo esimerkiksi edellä mainittu asia, kuten lastenlapsien vähäinen näkeminen. Muita haasteita tuottavia perhetilanteita ovat muun muassa avioerot sekä uusioperheet. Myös ongelmia saattaa tuottaa uuden roolin hyväksyminen. Mielikuva pullalta tuoksuisesta mummista tai kiikkutuolista istuvasta vaarista ei välttämättä ole enää sama kuin aiemmin. Myös isovanhemmuus on modernisoitunut, sillä yhä useammat isovanhemmat ovat

esimerkiksi vahvasti kiinni työelämässä. Nuorille isovanhemmille saattaa tuottaa ahdistusta siitä, että heitä kutsutaan mummuksi tai vaariksi. Tästä syystä monia isovanhempia kutsutaankin pelkillä etunimillä perinteisten mummi tai vaari nimitysten sijaan. (Kinnunen 2014, 98-100.)

Nykypäivänä vanhempien avioerot ovat yleistyneet sekä tämän muutoksen lomassa myös uusioperheet ovat yleisiä. Isovanhempien merkitys korostuu nykypäivänä esimerkiksi eroperheiden elämässä, tutkimustuloksien mukaan isovanhemmat ottavat lasten suojelijan roolin perheiden vaikeiden aikojen keskellä. Esimerkiksi Yhdysvalloissa niiden eroperheiden nuoret, jotka ovat läheisiä isovanhempiensa kanssa selviävät eron tuottamista ongelmista paremmin kuin ne nuoret, joiden suhde isovanhempiin on etäisempi. (Fågel 2014, 31-38.)

Näissä tapauksissa tärkeintä on, että isovanhemmat tarjoavat lapsille erotilanteissa turvallisen sekä jatkuvan sekä pysyvän ihmissuhteenmallin. Lasten kannalta on äärimmäisen tärkeää, että isovanhemmat säilyttävät kunnioittavan suhteen entiseen miniäänsä tai vävyynsä. Uusioperheen arkeen sopeutuminen isovanhempiana saattaa kestää kauemmin, sillä huomioon täytyy ottaa useamman perheenjäsenen toiveet ja tavat. Uusioperheeseen sopeutuminen saattaa myös synnyttää jopa isovanhemmalle identiteetikriisin, siitä miten hän suhtautuu uuteen tilanteeseen. Uusi tilanne aiheuttaa monissa tapauksissa isovanhemmalle myös huolta lapsensa sekä lastenlapsiensä hyvinvoinnista. (Kristeri 1992, 20-22.)

Isovanhemman tulee pystyä erottautumaan uusioperheen ristiriitojen ulkopuolelle ja pysyä kunnioittavana osapuolena uudessa tilanteessa. Täytyy myös muistaa, että jokainen perhe on erilainen ja hyvinvoivan suhteen eteen täytyy jokaisen perheen aikuisen nähdä vaivaa. Parhaassa tapauksessa uusioperheen aikuiset istuisivat saman pöydän ääreen keskustelemaan siitä, mitä kyseessä oleva perhe tarvitsee niin vanhempien, lasten kuin myös isovanhempien näkökulmasta. (Kanninen ym. 2012, 40.) Olennaista on miten lasten vanhemmat suhtautuvat isovanhempiin, sillä jos suhtautuminen on positiivista, se aiheuttaa monissa uuteen tilanteeseen liittyvissä asioissa ristiriidattomamman suhteen. Parhaassa tapauksessa uusioperheen lapset saavat uusisovanhemmistaan rakastavan sekä läheisen ihmissuhteen. Isovanhemmuus ei siis missään tapauksessa rajoitu pelkästään biologiseen isovanhemmuuteen. (Kinnunen 2014, 70-75.)

3 LAPSEN NÄKÖKULMA

Tässä luvussa keskityn lapsen kasvatuksen näkökulmaan sekä tuon esille asioita, jotka tukevat ajatusta siitä, että sukupolvien välinen yhteistyö on tärkeää. Kerron miten valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma velvoittaa päiväkoteja ympäri Suomen tukemaan sukupolvien välistä yhteistyötä. Keskityn kuitenkin tässä luvussa siihen, mitä lapsen perustarpeita kylämummi- ja vaari toiminta tukee käytännössä päiväkodissa. Perehdyn nimenomaan siis siihen, mitä MLL:n kylämummi- ja vaari toiminta antaa lapselle.

3.1 Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma

Valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa painotetaan pedagogisen toiminnan suunnittelussa sekä toteutuksessa myös sukupolvien välisen kanssa käymisen tärkeyttä. Valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelman osuudessa ”minä ja meidän yhteisömme” opetellaan ymmärtämään perinteitä, erilaisia perheitä sekä arvoja. Lapsen kehityksen kannalta on tärkeää, että lapsi pääsee tutustumaan menneeseen aikaan ja oppii, millaista on ollut asua Suomessa esimerkiksi silloin kun hänen isovanhempansa ovat olleet lapsia.

Varhaiskasvatuksen tulee suunnitelman mukaisesti tukea sekä ylläpitää lapsen mielenkiintoa menneisiin tapahtumiin sekä tilanteisiin. Erilaisia toiminnan tukemistapoja ovat esimerkiksi sadut, leikit, draamat sekä kuvataide. Esimerkiksi hyvä keino tutustua lapsen kanssa menneeseen on leikkiä leikkejä, jotka ovat olleet suosittuja silloin lapsen isovanhemmat ovat olleet lapsia tai kuunnella musiikkia, josta lapsen isovanhemmat itse pitivät omassa lapsuudessaan.

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on myös tukea lapsen ymmärrystä siitä, mikä on lapsen lähiyhteisö. Tärkeää on myös, että lapsille annetaan mahdollisuus eläytyä menneeseen sekä nykyisyyteen. Tähän tiedonlähteinä toimivat esimerkiksi lapsen vanhemmat, isovanhemmat sekä muu lähisuku. Historia sekä yhteiskunnallinen orientaatio on myös osa varhaiskasvatussuunnitelmaa.

Lasten kanssa varhaiskasvatuksen ammattilaiset havainnoivat menneisyyttä sekä nykyisyyttä esimerkiksi erilaisten esineiden ja dokumenttien avulla. Varhaiskasvatussuunnitelmassa myös ehdotetaan, että tähän uusia näkökulmia toisi nimenomaan sukupolvien välinen yhteistyö. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 22- 23.)

3.2 Mitä toiminta antaa lapselle

Lapsen kehityksen kannalta keskeisin tarve on kiintymys. Varhaiskasvatuksessa on tärkeää, että lapsi saa aikuisen kiintymystä sekä lapsi itse kiintyy ympärillään olevaan aikuiseen tai aikuisiin. Lapsen perusoikeus on, että lapselle tärkeitä kiintymyssuhteita tuetaan, suojellaan sekä ylläpidetään päiväkodissa. (Vilen ym. 2013, 20) Varhaiskasvatuksen ammattilaisten tulee antaa myös mahdollisuus lapsen luonnollisten kiintymyssuhteiden syntymiselle antamalla aikaa sekä jatkuvuutta. Työntekijöiden pysyvyys ja ajankäyttö kiintymyssuhteen syntymiseen ovat keskeisiä asioita laadukkaassa varhaiskasvatuksessa. (Rotkirch 2014, 32-33.)

Ongelmia kiintymyssuhteen luomisessa tuottavat mm. työntekijöiden vaihtuvuudet, työntekijöiden useat sairas poissaolot, uudet sijaiset sekä liian suuret ryhmäkoot. Ongelmana sijaisten vaihtuvuudessa on se, että lapset eivät kerkeä muodostamaan kiintymyssuhdetta sijaiseen varsinkin niissä tapauksissa, jossa sijainen on ryhmälle entuudestaan tuntematon. Sijaiset eivät tuo jatkumoa lapsiryhmän arkeen, mutta onneksi monissa päiväkodeissa käytetään tiettyä ryhmää kohti myös lapsille entuudestaan tuttua sijaista. (Anttila ym. 2005, 11-15.)

MLL:n kylämummit ja vaarit käyvät heille osoitetussa päiväkodissa viikoittain, mikä tuo lapsille jatkuvuuden tunnetta ja kiintymyssuhde mummiin tai vaariin syntyy pikku hiljaa. Vapaaehtoiset mummit ja vaarit helpottavat myös monien päiväkotien liian isojen ryhmäkokojen tuomia ongelmia. Ylimääräinen aikuinen ryhmässä helpottaa aina työntekijöiden työtaakkaa sekä se takaa myös sen, että useammalla lapsella on mahdollisuus aikuisen huomion saamiseen.

Monissa päiväkotiryhmissä on myös erityislapsia, joiden tarpeet työntekijöiden tulee ottaa eri tavalla huomioon, näissä ryhmissä on myöskin suuri etu, jos ryhmässä on apuna lisääaikuinen. Toinen lapsen hyvinvoivan kehityksen kannalta

tärkeä tarve on turva. Lapsen terve kasvu vaatii sen, että fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen turva toteutuu jokaisessa lapsen elämän osavaiheessa. (Vilen ym. 2013, 20)

Mummien ja vaarien antama aika lapselle sekä samalla tapahtuva sukupolvien kohtaaminen tarjoavat lapselle yhteisöllistä turvaa. Monet lapset eivät syystä tai toisesta näe välttämättä omia isovanhempiaan usein, joten toiminta täyttää sukupolvien välisen kanssakäymisen tarpeen näissäkin tapauksissa. Suomessa tällä hetkellä on sellainen tilanne, että yhteydet omiin isovanhempiin ovat etäisemmät kuin aikaisimpina vuosikymmeninä. Esimerkiksi vain noin viisi prosenttia lapsista/nuorista ovat yhteyksissä isovanhempiinsa viikoittain. (Haavio-Mannila ym. 2009, 33-40.)

Uuden oppimisen tarve on myös lapsen kehityksen kannalta tärkeää. Lapselle on tärkeää, että hän saa kysellä ja ihmetellä yhdessä aikuisten kanssa sekä yksikseen. Riittävä vuorovaikutus sekä mahdollisuus uuden oppimiselle takaavat kehityksen kannalta tärkeän sosiaalisen kasvun. Tärkeää on, että lapsi oppii ajattelemaan menneisyyttä sekä nykyisyyttä. Vapaaehtoinen mummi tai vaari voi toimia linkkinä menneisyyteen ja valottaa lapselle millaista on aiemmin ollut. (Roos 2016, 13.)

3.3 Tutkimuksia sukupolvien välisen yhteistyöstä

Sukupolvien välistä vuorovaikutusta on tutkittu muun muassa keskittymällä siihen miten, se vaikuttaa lasten käsityksiin vanhoista ihmisistä sekä ylipäätään vanhenemisesta. Tutkimus toteutettiin Lahdessa ja siinä tutkittiin päiväkodissa lapsiryhmää, jonka arkipäiviin alkoi viikoittain osallistumaan ikäihmisiä, jotka toimivat ryhmän ” mummeina” sekä ” vaareina”. Tutkimukseen osallistui 47 lasta, joiden ikäjakauma oli 4- 6-vuotiata. Tuloksissa selvisi, että 95% tutkimukseen osallistuvista lapsista koki kiintyneensä ”mummiin” tai ”vaariin, sekä lapset halusivat pitää yhteyttä tulevaisuudessa heihin. Tutkimuksessa selvisi myös, että lapset alkoivat ottaa kontaktia luontevammin ikäihmisiin sekä ryhmätilanteet sujuivat jokaiselta tutkimusryhmässä olleelta lapselta monipuolisemmin.

Tutkimuksessa lapsia havainnoivat tutkijat huomasivat myös lapsien itsevarmuuden, luottamuksen sekä läheisyyden kasvaneen hiljalleen toiminnan

edetessä. Tutkimukseen osallistuneet lapset kertoivat, että he odottivat joka viikko, että ”mummi ” ja ” vaari ” saapuvat heidän ryhmäänsä ja pitivät kokemusta hauskana ja mieluaisena. Lapsiryhmän lastentarhanopettajat arvioivat tutkimuksen jälkeen lasten kognitiivisuuden kehittyneen eli esimerkiksi lasten kielen monipuolisuus oli kehittynyt ikäihmisten vuorovaikutuksen myötä. Tähän tutkimustulokseen tutkijat arvioiva vaikuttaneen vapaaehtoisten mummien sekä vaarien tarinoiden lukeminen, niiden kertominen sekä heidän erilainen puhetapansa. (Tanskanen 2014, 15-20.)

4 MLL: N KYLÄMUMMIT-JA VAARIT

Tässä luvussa käsittelen sitä mistä kylämummit- ja vaarit toiminnassa on käytännössä kyse. Keskityn myös siihen mitä toiminta tuo vapaaehtoisten mummien sekä vaarien elämään. Tässä luvussa käsittelen myös mitä vapaaehtoistyö on ja mitä periaatteita työssä tulee noudattaa. Vapaaehtoistyö kappaleessa keskityn myös siihen, miten järjestöjen tulee ottaa huomioon vapaaehtoistyöntekijät ja toiminnan järjestäminen sekä sen tukeminen. Luvun lopussa kerron myös Mannerheimin lastensuojeluliitosta, joka toimii kylämummi ja -vaari toiminnan järjestäjänä. Kerron Mannerheimin lastensuojeluliiton toiminnan alkuaajoista tähän päivään saakka.

4.1 Mistä on kyse käytännössä?

Toiminta-ajatus sai alkunsa vuonna 1997, jolloin käynnistettiin Tampereen MLL:n osastolla mummo ja vaari- toiminta. Toiminta sai alkunsa lapsiperheiden tarpeesta, johon pyrittiin vastaamaan. Monessa lapsiperheessä lapsen omat isovanhemmat asuivat kaukana tai eivät olleet moninaisista syistä tekemisissä perheiden kanssa. Toiminnassa on kyse sukupolvien välistä kanssakäymisestä, yhteisöllisyydestä ja oman perheen ulkopuolelle laajenevasta isovanhemmudesta.

Toiminta perustuu siihen ajatukseen, että isovanhemman ei tarvitse olla biologinen, jotta voitaisiin synnyttää samanlaista iloa ja palkitsevaa yhdessäoloa. Tavoitteena on sukupolvien välinen kasvatuskumppanuus, joka perustuu lasten sekä vapaaehtoisten mummojen ja vaarien vastavuoroisuuteen. Työ perustuu siihen, että siitä saavat positiivisia vaikutuksia niin lapset kuin myös vapaaehtoiset mummit ja vaarit.

MLL tarjoaa vapaaehtoisilleen yhdistyksen tuen toiminnan toteutukseen sekä kouluttaa heitä. Vapaaehtoisilta mummoilta ja vaareilta ei odoteta minkäänlaisia erityiskykyjä vaan aitoa läsnäoloa ja avointa syliä sitä kaipaavalle lapselle. Jokainen vapaaehtoinen saa itse vaikuttaa siihen missä hän haluaisi toimia. Mahdollisia paikkoja, joissa kylämummi tai vaari voivat toimia ovat muun muassa päiväkotit,

koulu, MLL:n kerho, MLL:n perhekahvila tai vaikkapa kirjaston satutunti. Näissä paikoissa mummot ja vaarit voivat osallistua esimerkiksi leikkeihin, satujen lukemiseen tai vaikkapa lasten kanssa retkeilyyn. Mummot ja vaarit eivät ole tilapäistyövoimaa eivätkä sijaisia. Mummot ja vaari saavat itse määritellä, kuinka usein he ovat käytettävissä ja millaiseen toimintaan he sitoutuvat lähtemään mukaan. Vapaaehtoiset eivät myöskään tarvitse alan ammattilaisen osaamista vaan he ovat lapsiryhmän kasvattajan tukena päiväkodin arjessa. (Ijäs 2006, 40-50.)

4.2 Mitä toiminta antaa kylämummille tai vaarille?

Suomessa on tällä hetkellä monia aktiivisia ja hyväkuntoisia eläkeläisiä, jotka kokevat pitkän työuran jälkeen, että heillä on vielä paljon annettavaa. Monille eläkeläisille pitkien työurien jälkeen päivät saattavat tuntua pitkästytäviltä ja moni kaipaa päiviinsä tekemistä. Yhä useampi näistä eläkeläisistä kokee, että heillä on mahdollisuus viettää aikaa lasten parissa sekä samalla tuoda niin omaan kuin lasten elämään jotain uutta. Luvussa biologinen isovanhemmuus käsittelin isovanhemmuuden haasteita, joista yksi on omien lastenlapsien kaukana asuminen. Monien vapaaehtoisten mummojen ja vaarien omat lastenlapset saattavat asua kauempana tai heillä ei monituisista syistä ole lastenlapsia. Kylämummi ja -vaari toiminta auttaa vapaaehtoisia olemaan tekemisissä lasten kanssa samalla tavalla kuin lastenlapsien lähellä asuessa. (Lehtinen 1997, 58-59.)

Toiminta tuo vapaaehtoisten elämään uusia tuulia sekä arkipäivät täyttyvät tekemisestä uudella tavalla. Mummojen sekä vaarien päiväkodissa vapaaehtoisena toimiminen perustuu siihen, että he eivät ole vastuussa lapsista ja tämä tuo toimintaan myös tietynlaista helppoutta sekä stressittömyyttä. Vastuu sekä kasvatusvelvollisuus on varhaiskasvatuksen ammattilaisilla.

Vapaaehtoiset saavat keskittyä ryhmässä viettämään aikaa lasten kanssa muun muassa leikin ja lukemisen kautta. Lasten kanssa ajan viettäminen antaa vapaaehtoisille mahdollisuuden kohdata tämän päivän lapsia sekä jakaa heidän elämän taitoja sekä tietoja nuoremmalle sukupolvelle. Toiminta on vastavuoroista, joten lapset antavat myös mummoille sekä vaareille mahdollisuuden oppia uutta tästä uudesta sukupolvesta. Monet MLL:n kylämummi ja -vaari toimintaa

osallistuneet vapaaehtoiset ovat myöhemmin raportoineet järjestölle, että toiminta on tuonut heidän elämäänsä lisää iloa sekä uudenlaista järjestystä.

Vapaaehtoistyö itsessään tuottaa mummeille sekä vaareille toimintakyvyn säilymistä, mielekästä tekemistä, uuden oppimista sekä virkistäytymistä. Osallistuminen sekä yhteisöön kuuluminen tuo arkeen rytmiä sekä erilaista sosiaalista kanssakäymistä. (Eskola 1997,10-13.)

4.3 Vapaaehtoistyö

Vapaaehtoistyö on yhteisöllistä toimintaa, jossa ihmiset yhdessä pyrkivät parantamaan muun muassa elämänlaatuaan sekä ratkaisemaan ihmisten arjessa kohtaamia vaikeuksia. Vapaaehtoistyössä varsinkin nykypäivänä keskitytään nimenomaan ennaltaehkäisevään työhön. (Hokkanen 2003, 4-5) Vapaaehtoistyö perustuu siihen, että se ei ole ammatillista vaan nimenomaan vastavuoroista, jossa myös auttajan roolissa olevan henkilö saa tekemästään työstään jotain, kuten esimerkiksi hyvän mielen tai tekemistä toimeentulon tunteen tilalle. Vapaaehtoistyöntekijä saa myös työssään laajennettua sosiaalista ympyräänsä, joka varmasti vaikuttaa positiivisesti elämänlaatuun. (Eskola & Kurki 2001, 45-46.)

Vapaaehtoistyöhön liittyy tiettyjä periaatteita, jotta työ lasketaan vapaaehtoiseksi. Ensinnäkin työn tulee olla nimensä veroisesti vapaaehtoista ja jokaisen tulee toimia vapaaehtoisena pelkästään vapaasta tahdostaan ja täysivaltaisesti subjektina. Toisekseen toiminnasta ei makseta kenellekään palkkaa, mutta jos vapaaehtoiselle koituu toiminnasta omia kustannuksia, ne järjestö kyllä korvaa. Kolmas periaate toiminnassa on se, että vapaaehtoiselta ei odoteta ammatillista osaamista, vaan toimitaan tavallisen ihmisen ehdoilla. Jotta vapaaehtoistoiminta toimisi mahdollisimman tehokkaasti varsinkin näistä kolmesta periaatteesta on pidettävä kiinni. (Yeng 1999, 21-22.)

Vapaaehtoistyössä huomioon otettavaa on myös se, että vapaaehtoistyöntekijöistä on huolehdittava niin, että vapaaehtoiset saavat koulutusta ja ohjausta. Järjestöjen tulee muistaa, että kyse ei ole ammattilaisista, joten koulutuksen tarjoaminen on tärkeää. (Harju yms. 2001, 4) Järjestöjen tulee myös huomioida, että politiikka ei saa olla suuressa roolissa järjestöissä, varsinkaan niin, että yksi puolue toteuttaa

järjestön sisällä omaa poliittista ohjelmaansa. Tärkeää on, että järjestöt pysyvät poliittisesti riippumattomina. (Lehtinen 1997, 12-30.)

4.4 MLL historiasta tähän päivään

Suomessa vallitsi sisällissodan jälkeen epävakaat olot ja kansaa piinasivat muun muassa köyhyys, puutteelliset asuinolot, nälkä, lapsikuolleisuus sekä erilaiset sairaudet. Vapaaherratar ja sairaanhoitaja Sophie Mannerheim oli äärimmäisen huolissaan Suomen tilasta ja hän alkoi miettiä keinoa kansalaisten tilanteen parantamiseksi. Sophie Mannerheim oli jo vuonna 1917 perustanut lapsien sekä äitien tukemiseen tarkoitetun yhdistyksen ja vuonna 1918 hän avasi ensimmäisen äideille tarkoitetun turvakodin. Sophieta kiinnosti myös suuresti sosiaalisten ongelmien ennaltaehkäisy ja hän keräsi vuonna 1918 työryhmän yhteen, jossa keskusteltiin suomen lastensuojelun tilasta. Tämän jälkeen hän sai idean järjestöstä, jonka tavoitteena tulisi olemaan lastensuojelu-, kansanterveys- ja nuorisotyö.

Tavoitteena oli myös saada järjestölle tunnettavuutta ympäri Suomen, joten Sophie Mannerheim sai lopulta suostuteltua veljensä C.G. Mannerheimin lähtemään toimintaan mukaan. Lokakuun neljäntenä päivänä vuonna 1920 kokoontuivat Suomen naisasia- ja hyväntekeväisyystyön tunnetuimmat vaikuttajat yhteen ja perustivat ”Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliiton”, joka myöhemmin tuli tunnetuksi nimellä Mannerheimin lastensuojeluliitto. Liiton ensimmäiseksi tehtäväksi tuli imeväiskuolleisuuden pois kitkeminen Suomesta. Liiton tarkoituksena oli myös yhdistää sisällissodan takia jakautunutta kansaa.

Samaisena lokakuun päivänä muodostettiin järjestön hallitus, jonka kunniapuheenjohtajaksi valittiin Mannerheim itse, puheenjohtajaksi Sophie Mannerheim, varapuheenjohtajaksi lastentautiopin asiantuntija, dosentti Arvo Ylppö sekä sihteeriksi koulutusneuvos Erik Mandelin. Järjestön kanslia perustettiin Kenraali Mannerheimin kotitaloon ja kanslian johtajana toimi Erik Mandelin. Lokakuun viidentenä päivänä 1920 Kenraali Mannerheim julkaisi sanomalehdissä ympäri maan ilmoituksen kansalaisjärjestön perustamisesta, johon kuka tahansa voi kuulua.

Ylppö sekä Mandelin laativat järjestön organisaation peruspilarit sekä säännöt. Järjestön ohjelmaan kuului se, että jokaisen lapsen tulisi saada asiantuntevaa sekä yhdenmukaista hoitoa ympäri maan. Liitto lähti taistelemaan sosiaalisia ongelmia vastaan kansan valistamisella, mikä sai hyvä vastaanoton ympäri Suomea. Lastensuojeluliiton muodostivat keskusjärjestö sekä paikallisosastot ympäri maan. Liiton pyrkimys oli, että eri tahojen edustajat osallistuisivat järjestön toimintaan, mutta politiikan edustajien saaminen mukaan toimintaan tuotti järjestön ensimmäisinä vuosina ongelmia.

Myöhemmin toimintaan lähti mukaan myös poliittisia edustajia, joiden osallistumisen myötä liitto nähtiin suurelta osin kokoomus voittoisena. Liittoneuvosta oli hyvin arvovaltainen ja strategisesti harkittu varsinkin sen takia, että liitolle haluttiin lisää nimenomaan näkyvyyttä. Juuri tästä syystä liittoneuvostossa oli monia sen ajan julkisuuden henkilöitä sekä vaikuttajia.

Eri toimipaikkojen ideoimiseen sekä ohjaukseen perustettiin työryhmiä, joita nimitettiin valiokunniksi. Liiton varat alkoivat pikku hiljaa kerääntyä ja niillä palkattiin työntekijöitä, jotka olivat monissa tapauksissa ulkomailla opiskelleita nuoria, joiden kautta tuotiin myös uutta tietotaitoa Suomeen. Sisäasiainministeriön luvalla toimintaa alettiin rahoittamaan myös keräyksin. Lahjoittajien nimet julkaistiin vuosikertomuksissa ja monet suuret yrittäjä perheet lähtivät tukemaan lahjoituksin järjestön toimintaan, kuten esimerkiksi Fazerit, Hackmanit ja von Julinit.

Mannerheim valittiin vuonna 1922 Suomen Punaisen Ristin puheenjohtajaksi. Mannerheim oli hyvä valinta statuksensa vuoksi sekä siksi, että hän tuns SPR:n toimintatavat sotilaana sekä perheensä kautta, sillä hänen puolisonsa oli osallistunut toimintaan Japanin- Venäjän välisen sodan aikana. Tämän valinnan jälkeen alkoi MLL:n sekä SPR:n yhteistyö, joka jatkuu vielä tänäkin päivänä. Mannerheimin lastensuojeluliitto toimi SPR:n kuuluvana lastensuojelun osastona vuodesta 1925 alkaen.

Vuonna 1922 tapahtui suuri muutos suomalaisessa yhteiskunnassa, jolla on kauaskantoiset vaikutukset vielä tänäkin päivänä. Ylpön toimesta perustettiin Suomen ensimmäinen neuvola, jonka myötä Mannerheimin lastensuojeluliitto rakennutti Suomeen kattavan neuvolaverkoston. 50-70-luvuilla järjestö keskittyi muun muassa perhekasvatusneuvolan tehostamiseen, huumeidenkäytön

ehkäisyyn ja hoitoon, tukioppilastoimintaan sekä lasten edunvalvontaan. Nykypäivänä järjestö keskittyy muun muassa kehittämään uusia projekteja nuorten elämänhallinnan tukemiseksi, vanhempien tukemiseen, perhekahvilatoiminnan kehittämiseen, lastenhoitotoiminnan uudistumiseen ja sukupolvien välisen yhteistyön kehittämiseen. (Korppi-Tommola 1990, 10-40.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tässä luvussa käsittelen sitä, miten tutkimukseni on toteutettu käytännössä. Kerron muun muassa myös siitä mitkä ovat tutkimuskysymykseni sekä mikä tutkimukseni tavoite on. Kerron myös yhteistyökumppaneistani, jotka auttoivat minua tutkimuksen toteuttamisessa.

5.1 Yhteistyökumppani

Yhteistyökumppanina toimi Seinäjoen MLL sekä kolme Seinäjokista päiväkotia, jotka ovat sijoittautuneet eri puolille kaupunkia. Seinäjoen MLL on aiemminkin yrittänyt saada kylämummi ja -vaari toimintaan mukaan vapaaehtoisia, mutta vasta 2017 syksyllä siinä onnistuttiin. Tällä hetkellä Seinäjoella toimii kuusi aktiivista kylämummi ja uusien koulutuksien jälkeen lisää on tulossa Seinäjoen alueelle. Suuri tarve olisi saada myös vaareja mukaan toimintaan.

5.2 Tutkimuksen tavoite sekä tutkimuskysymykset

Tutkimukseni tavoitteena minulla on selvittää mitä vaikutuksia MLL:n kylämummi ja -vaari toiminnasta on. Halusin myös selvittää, mitä hyötyä konkreettisesti lapset/mummit saavat.

Tutkimuskysymykset ovat:

1. Miten kylämummi ja -vaari toiminta vaikuttaa lapsiin?
2. Miten kylämummi ja -vaari toiminta vaikuttaa vapaaehtoisiin itseensä?

5.3 Tutkimusmenetelmä

Tutkimuksessa käytin kvalitatiivista eli laadullista tutkimusmenetelmää, mutta työssäni on selkeästi pieniä osia, jotka ovat kvantitatiivisia eli määrällisiä. Esimerkiksi käyttämäni puhelinhaastattelut aineiston keruuna on perinteinen kvantitatiivinen menetelmä. Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimusmenetelmä eroaa kvantitatiivisesta monella tavalla, esimerkiksi ominaista laadulliselle menetelmälle on se, että kerätystä aineisto pystyy tekemään mahdollisimman monta tulkintaa. Kvalitatiivinen menetelmä on joustavampi verrattuna kvantitatiiviseen ja myös haastateltavien lukumäärä on huomattavasti pienempi. (Alasuutari 2011, 13.)

Laadullisessa haastattelussa tulee esille haastateltavien kokemuksia laajemmin kuin verrattaessa määrälliseen tutkimusmenetelmään. Laadullinen tutkimusmenetelmä pyrkii nimenomaan ymmärtämään tutkimuksen aiheita kokonaisvaltaisesti ja korostaa sitä, että asioilla on monia ei näkökulmia ja yleistämiseen ei tässä menetelmässä pyritä. Laadullinen tutkimusmenetelmälle ominaista on ilmaisullinen vapaus sekä rikkaus, vastausten monitasoisuus sekä omalla tavallaan kompleksisuus. Tulkintoja vastauksista saattaa ilmetä monia erilaisia ja kyse onkin siitä, kuinka syvällisesti tutkija itse pureutuu niihin. Tutkijan pyrkimyksenä on paljastaa tutkimustuloksista odottamattomia seikkoja. Lähtökohtana ei ole teorian ja hypoteesin testaaminen, vaan aineiston monitahoinen ja yksityiskohtainen tarkastelu. (Hirsjärvi ym. 1998, 165-170.)

5.4 Aineistonkeruumenetelmä

Saadakseni vastauksia päiväkodin työntekijöiltä käytin opinnäytetyössäni aineistonkeruumenetelmänä kyselyä. Kyselylomaketutkimuksessa on tärkeää ottaa huomioon, että vastaaja saa itse ensin lukea kirjallisena kysymyksen ja vastaa myöskin kysymykseen itsenäisesti ilman, että kukaan vaikuttaa millään tavalla hänen antamaansa vastaukseen. Kyselylomakkeen hyvä puoli on se, että vastaaja jää kyselyn tekijälle täysin tuntemattomaksi. Toinen hyvä puoli kyselylomakkeessa

on se, että kyselyyn voidaan saada mukaan isompi joukko vastaajia ja siinä voidaan kysyä niin monia asioita. (Hirsjärvi ym. 2009, 193-195.)

Haastattelukysymykseni muotoituivat hyvinkin nopeasti, sillä halusin tutkimuskysymyksieni lisäksi saada yleistä kuvaa siitä mitä päiväkodin työntekijät sekä vapaaehtoiset kylämummit ovat toiminnasta kokonaisuudessaan mieltä. Halusin myös kysyä taustakysymyksiä eli esimerkiksi mitä päivien aikana päiväkodissa tapahtuu, kun kylämummi on paikalla. Alun perin olin ajatellut kysyväni päiväkodin työntekijöiltä sekä kylämummeilta noin 10 kysymystä, mutta loppujen lopuksi rajasin ne molemmille kuuteen kysymykseen. Koin, että nämä kysymykset ovat sellaiset, joista saan sen tiedon, minkä toivoin saavanikin. Valitsin molemmille kyselytavaksi avoimet kysymykset, sillä toivoin, että saan enemmän vastaajien eri mielipiteitä aiheesta esille.

Päiväkodin työntekijöiden kyselyssä käytin pelkästään avoimia kysymyksiä, sillä koin sen olevan parhain vaihtoehto, että saan kysymyksiini tarvittavat vastaukset. Tutkimuksessani käytin Webropol-ohjelmaa apuna, jonka avulla sain tehtyä mieleiseni verkkokyselyn työntekijöille. Valitsin Webropol- kyselyn siksi, että uskon, että työntekijöiden mielestä se oli helppo ja miellyttävä täyttää. Päiväkodissa perinteisesti päivät ovat hyvin kiireisiä, joten halusin valita aineistokeruutavan, joka olisi mahdollisimman nopea ja helppo. Tämä oli mielestäni tärkeää myös sen takia, että saisin mahdollisimman paljon vastauksia kyselyyni.

Kylämummien haastattelut tein puhelinhaastatteluina, siitä syystä, että olisi ollut haastavaa saada kaikki mummit kokoontumaan yhteen. Toisaalta en halunnut myöskään tehdä heidän kohdallaan kyselylomaketta vaan ajattelin, että kaikkien osapuolien kannalta olisi helpointa, että soittaisin heille henkilökohtaisesti. Puheluiden aikana kirjasin samalla koneelle suoria lainauksia kylämummien mielipiteistä. Tämä sujui yllättävänkin hyvin, sillä pidin puhelimeni kaiuttimen päällä keskusteluiden aikana, joten pystyin kirjaamaan keskusteluiden lomassa mutkattomasti.

5.5 Aineiston analysointi

Tutkimuksessani käytin sisällönanalyysiä eli analysoin saatuja tutkimustuloksia aineistolähtöisesti. Sisällönanalyysin tarkoitus on kuvailla jotain tiettyä ilmiötä, mutta sillä ei voida selittää esimerkiksi käsitteiden välisiä yhteyksiä tai ennustaa, sillä tämän kaltaiseen tutkimukseen tarvitaan määrällistä tutkimusta. Sisällönanalyysi ei siis tuota tuloksia mitä voitaisiin yleistää vaan kyseessä on analyysityyppi joka avaa tiettyä ilmiötä, mutta ei ennusta sen tulevaisuutta. Tarkoituksena on tiivistää tutkimuksesta saatuja tietoja sekä analysoida niitä. (Hirsjärvi 2008, 15-17)

Kylämummien haastattelut avasin heti puheluitten jälkeen, koska keskustelut olivat vielä tuoreessa muistissani ja samalla käytin apuna puheluiden aikana kirjoittamiani suoria lainauksia. Päiväkodin työntekijöiden vastauksia analysoin Webropol-ohjelman avulla.

5.6 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Lähetin vapaaehtoisille mummeille sekä päiväkodin työntekijöille saatekirjeen, jossa kerroin miksi lähdin aihetta tutkimaan sekä kerroin, että osallistuminen tutkimukseen on vapaaehtoista. Kenenkään tutkimukseen osallistujan ikää, nimeä, taustoja tai sukupuolta ei pysty opinnäytetyöstäni selvittämään. Edellä mainittuja asioita eli ikää, nimeä, taustoja tai sukupuolta ei ollut myöskään kyselylomakkeessani, joten vastaajat jäivät täysin anonyymeiksi. Tutkimuksen luotettavuutta lisää se, että raportti on toteutettu tuloksia vääristelemättä.

6 TUTKIMUSTULOKSET PÄIVÄKODIN TYÖNTEKIJÖILTÄ

Tutkimukseni aineiston keruu päiväkodin työntekijöiltä tapahtui Webropol-verkkokyselyllä. Tutkimuksessa käytin avoimia kysymyksiä, joihin työntekijät pääsivät vastaamaan verkossa. Saatekirjeen lähetin kolmen eri Seinäjokisen päiväkodin johtajille, jotka välittivät saateen sekä linkin tutkimukseeni päiväkodin työntekijöille. Webropol- tutkimukseeni vastausaika alkoi 19.3.2018 ja vastausaika oli noin kaksi viikkoa. Kerran tuon kahden viikon aikana lisäsin vastausaika neljällä päivällä, jotta vastauksia tulisi mahdollisesti enemmän. Vastausajan päätyttyä vastauksia sain yhteensä 6 kappaletta.

6.1 Kokemuksia toiminnasta

Ensimmäiseksi kysyin nettikyselyssäni vastaajilta, että millainen kokemus on ollut? Jokainen vastaaja kertoi, että kokemus on ollut kokonaisuudessaan myönteinen ja 4/6 vastaajista lisäsi kysymykseen myös toivomuksen, että toiminta jatkuu. Jokainen vastaaja kertoi, että lapset ovat pitäneet toiminnasta. Yksi vastaaja kertoi mitä, mummi on puuhannut lapsien kanssa. Vastaajista kaksi kertoi, että heidän ryhmässä mummi toimii pienten puolella eli 1-3 vuotiaiden kanssa.

Erittäin myönteisiä kokemuksia. Sekä lapset että aikuiset ottavat kylämummin ilolla vastaan. Mummi on läsnä lasten kanssa päivän erilaisissa toiminnoissa leikkien, pelaten, pukien, keskustellen jne. Meillä on ihan huippu kylämummi!

6.2 Mummin käyminen ryhmässä

Seuraavaksi kysyin vastaajilta, että kuinka usein mummi käy ryhmässänne? Tähän vastaajista kolme vastasi, että mummi käy heidän ryhmässään kerran viikossa. Yksi vastaajista kertoi, että mummi käy heillä kerran kolmessa viikossa sekä yksi työntekijä kertoi, että mummi käy kahden viikon välein.

”Päiväkodissamme 1krt/vko, mutta ryhmässä 1krt/kk, riippuen mummin omista toiveista sekä ryhmien toiminnasta. ”

6.3 Päivien kulku

Kysyin työntekijöiltä, että mitä mummit ovat ryhmissä päivien aikana puuhanneet? Tähän kysymykseen työntekijät vastasivat kaikki täysin samoja asioita. Jokainen vastaaja luetteli nämä asiat esimerkiksi leikkinyt, jumpannut, lukenut satuja, ulkoillut, ruokaillut, pukenut, askarrellut, ollut toisena aikuisena nukkumahuoneessa lukemassa/silittelemässä. Vastauksista selvisi, että mummi on mukana oikeastaan kaikessa mitä päivän aikana tehdään.

”Paljon tärkeitä asioita. pitänyt sylissä, leikkinyt, lukenut, pukenut, pelaillut ja ulkoillut.”

6.4 Hyödyt lapsille

Kysyin työntekijöiltä heidän mielipidettään alan ammattilaisina siihen, että mitä heidän mielestään lapset saavat toiminnasta. Tähän kysymykseen jokainen vastaajista koki, että lapsi saa toiminnan kautta välittävän aikuisen, joka on aidosti läsnä ja antaa lapsille läheisyyttä. Kolme vastaajaa koki myös, että lapset saavat toiminnan myötä uusia kokemuksia sekä elämyksiä. Yksi vastaaja mainitsi myös, että niiden lapsien kohdalla, joilla isovanhempia ei ole tai he asuvat kaukana, toiminta varmasti korostuu positiivisessa mielessä.

”Kylämummi on helposti lähestyttävä aikuinen, jolta lapset saavat positiivista huomiota ja läheisyyttä. Sylejä ei koskaan ole liikaa!”

”Aikuisen, jolla on halua ja aikaa kohdata, lukea satuja, jutella kuunnella, olla läsnä.”

6.5 Mummiin vastaanotto

Viides kysymykseni oli, että miten lapset ovat ottaneet mummit vastaan? 100% vastaajista koki, että lapset ottavat mummin vastaan iloisesti sekä innostuneesti. Yksi vastaaja kertoi, että lapset ovat pitäneet mummista kovasti sekä, että yksikään lapsi ei ole ujostellut mummia lainkaan. Neljä vastaajaa kertoo, että lapset odottavat mummin saapumista joka kerta innolla. Neljä vastaajaa kertoi myös, että vapaaehtoista ei kutsuta etunimellä vaan nimenomaan mummiksi.

”Todella hyvin. Kun kylämummi saapuu lapsen suorastaan hihkuvat ilosta. Kylämummi on aina tervetullut ryhmään.”

” Lapset ottavat mummin vastaan ilolla, usein jopa halauksen kera”

”Lapset menevät innoissaan mummia ovelle vastaan ja tykkäävät hänen seurastaan”

6.6 Sukupolvien välinen yhteistyö

Kuudentena kysymyksenä oli, että onko työntekijöiden mielestä sukupolvien välinen yhteistyö tärkeää. Tähän kysymykseen vastanneista 6/6 koki, että yhteistyö on tärkeää ja sitä tulee päiväkodissa tukea. Kolme vastaajaa totesi tärkeää olevan, että lapset tottuvat monen ikäisiin aikuisiin. Nämä kolme vastaajaa kertoivat myös, että heidän mielestään on tärkeää, että lapset oppivat erilaisia perinteitä sekä oppivat enemmän ”ennen vanhaan”- ajatusmaailmasta. 4 vastaajaa kertoi, että lapset ovat oppineet toiminnan myötä esimerkiksi siitä millaista mummin lapsuudessa on ollut. Yksi vastaaja totesi myös, että monien lapsien isovanhemmat asuvat kaukana tai ovat vielä tiukasti työelämässä, joten toiminta on tärkeää. Kaksi vastaajaa kertoi

myös heistä tuntuva, että toiminta on hyvin vastavuoroista, joten varmasti lapset oppivat mummilta sekä toisinpäin.

”Kyllä. Ymmärrys erilaisia ”kansanryhmiä” kohtaan on aina tärkeää. Voivat oppia asioita puolin ja toisin.”

”On. Vanhemmat sukupolvet antavat lapsille jotain sellaista, mitä me emme pysty antamaan. Sukupolvien välinen työ on todella tärkeää lapsen kehityksen kannalta.”

6.7 Päiväkodin näkökulma

Viimeinen kysymykseni oli, että mitä hyötyä työntekijät arvioivat toiminnalla olevan päiväkodin kannalta. Vastajaista jokainen koki, että apukäsiä ryhmien arjessa ei ikinä voi olla liikaa. Jokainen työntekijä mainitsi nimenomaan isojen ryhmä kokojen tuovien ongelmien helpottuvan, kun on ”lisäaikuinen” mukana ryhmässä. Vastajaista kolme mainitsi myös, että aktiivisen mummin ansioista ryhmien arki helpottuu monella eri tavalla.

Aikuinen, joka tulee päiväkotiin omasta halustaan ja on läsnä lapsille, on aina oikea lottovoitto. Lisäksi oma mummimme on todella aktiivinen ja haluaa kokeilla olla eri lapsiryhmissä ja niiden eri toiminnoissa.

7 TUTKIMUSTULOKSET KYLÄMUMMEILTA

Tutkimustulokset keräsin vapaaehtoisilta kylämummeilta puhelinhaastatteluna. Tutkimukseeni osallistuvat mummit ovat Seinäjoen alueella toimivia kylämummeja ja yhteensä kuudelta kylämummilta sain vastaukset kysymyksiini. Soitin kolmelle mummilta 22.3.2018 sekä lopuille kolmelle mummilta 28.3.2018. Puhelut kestivät arvioilta 5-20 min, joiden aikana kävin lävitse haastattelukysymykseni sekä juttelimme myös yleisiä tuntemuksia mitä MLL:n kylämummi-toiminta on vapaaehtoisissa herättänyt.

7.1 Päiväkoti käynnit

Aloitin varsinaiset kysymykseni puhelussa kysymällä, kuinka usein mummit käyvät päiväkodeissa? Neljä mummia (H1, H3, H4, H5) kertoi käyvän päiväkodissa, joka viikko ja loput kaksi mummia (H2, H6) kertoi käyvän kahden viikon välein. Mummeista 3 (H1, H3, H5) mainitsi myös, että toki silloin, kun hän on ollut kipeänä hän ei ole mennyt päiväkodille. Yksi mummi (H3) kertoi myös matkustelewansa aika ajoin, joten silloin hänen kohdallaan päiväkodissa käynti on jäänyt väliin.

7.2 Lasten kanssa yhdessäolo

Seuraavassa kysymyksessäni tiedustelin mummeilta konkreettisia asioita, mitä he ovat lasten kanssa päiväkotiryhmissä päivien aikana puuhanneet. Neljä mummia (H1, H2, H4, H5) kertoi olevansa ryhmässä, jossa on vanhempia lapsia eli noin 4-6 vuotiaita, joten puuhaa ja tekemistä on ollut paljon. Nämä neljä mummia kertoivat, että he ovat mm. leikkineet, ulkoilleet, pelailleet, askarrelleet, lukeneet sekä yksinkertaisesti viettäneet aikaa yhdessä.

Kaksi mummia (H3, H6) kertoi olevansa yleensä ryhmässä, jossa on n. 1-3 vuotiaita, mikä tarkoitti sitä, että he ovat pitäneet lapsia sylissä, auttaneet ruokailussa sekä istuneet lattialla ja leikkineet.

7.3 Kokemuksia

Kolmantena kysymyksenäni kysyin mummeilta, millainen kokemus on ollut? Neljä mummia vastasi kysymykseeni, että heidän mielestään kokemus on ollut kaikin puolin todella mukava, positiivinen sekä hyvää vastapainoa työlle, jossa he ennen eläkeikää olivat. Kaksi mummia kuvaili kokemusta hieman laajemmin, kuten esimerkiksi heidän mielestään kokemus on ollut ihana, positiivinen, tuottaa hyvää mieltä sekä antaa energiaa joka kerta. 6/6 mummia piti toimintaa erittäin onnistuneena ja heille tärkeänä.

Positiivinen ehdottomasti aivan ihana kokemus. Lapset ovat niin ihanan aitoja! Saan tästä toiminnasta niin paljon, että en voi sitä edes sanoa kuvailla. Ihanaa, että lapset turvautuvat minuun. (H6)

Aivan ihana kokemus näin työelämästä pois jäämisen jälkeen. Aikaisempi työura aivan erilainen ja nyt mukava päästä kokemaan uutta (H4)

7.4 Syyt toimintaan osallistumiseen

Seuraavaksi kyselin mummeilta, miksi he lähtivät toimintaa mukaan? Vastaajista neljä (H1, H2, H5, H6) kertoi nähneensä Etelä-Pohjanmaa-paikallislehdestä mainoksen toiminnasta ja innostuivat sen myötä lähtemään mukaan toimintaan. Kolme mummia kertoivat myös, että he kaipasivat arkeensa rytmiä sekä mielekästä tekemistä (H1, H3, H4). Loput kolme vastaajaa (H2, H5, H6) kertoivat, että heidän lastenlapsensa asuvat kauempana ja he kaipasivat lasten kanssa ajan viettämistä.

Olen aina pitänyt lapsista kovasti. Omat lastenlapseni asuvat kauempana sekä ovat myöskin vanhempia. Innostuin toiminnasta heti, kun kuulin siitä. (H6)

”...Toivon saavani elämäni rytmiä ja sitä todella toiminnasta sainkin” (H3)

7.5 Mummiensa näkökulma

Seuraavaksi keskityin työni kannalta tärkeimpään kysymykseen eli mitä mummit ovat konkreettisesti saaneet toiminnasta. Tähän kysymykseen mummeista jokainen sanoi, että he ovat saaneet tästä hyvän mielen ja piristystä arkeen. Kaksi mummia (H6, H4) kertoi, että toiminta on antanut heille paljon henkisesti. Jokainen mummi kertoi, että heistä tuntuu ihanalta, kun he tuntevat lasten kiintyneen sekä välittävän heistä. Neljä mummia (H1, H2, H3, H5) kertoi myös, että heistä on ollut hyvin mielenkiintoista seurata päiväkodin arkea, sillä heidän aikaisempi työnsä on ollut hyvin erilaista. Mummeista jokainen mainitsi myös, että on ihanaa, kun heistä tuntuu, että heitä tarvitaan.

Tämä on aivan ihanaa! Päivisin kaipaankin jotain tekemistä, joten tämä täyttää sen aukon. Pysyn tässä virkeänä ja lapset tuovat erilaista iloa elämään. Olen niin innoissani, joka kerta kun menen päiväkodille. Niin ihanaa nähdä, kuinka innoissaan lapset ottavat minut vastaan. Minusta tuntuu, että olen ryhmän lapsien mummi. (H6)

”Saan aina hyvän mielen. Ihanaa, kun lapset halaavat aina kun menen ryhmään, se tuntuu hyvältä. Hyväksytyksi tuleminen on erittäin mukavaa.”(H4)

7.6 Lapsen näkökulma

Kuudes kysymykseni koski lapsia ja kysyin mummeilta, mitä arvelevat lapsien saavan toiminnasta. Tähän kysymykseen jokainen mummeista vastasi, että lapset saavat toiminnasta läheisyyttä, kiintymystä sekä huomiota. Kolme mummia (H1, H3, H4) totesi myös, että monilla lapsilla omat isovanhemmat asuvat kauempana. Tästä

syystä mummit arvioivat, että toiminta täyttää varmasti kaipuuta, jota lapset tuntevat biologisia isovanhempiaan kohtaan.

Kaksi mummia (H5, H6) totesi myös huomanneensa, että lapsiryhmät ovat isoja päiväkodissa, joten he uskovat, että Kylämummi-toiminta auttaa isojen ryhmäkokojen ongelmissa, kuten siinä, että lapset saavat huomiota enemmän.

Kaikilla ei ole mummia tai vaaria lähellä. Lapset varmasti saavat läheisyyttä, isot ryhmät tuottavat ongelmia. Olen huomannut, että useammasta käsiparista on varmasti apua. (H4)

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä luvussa käsittelen asioita, joita nousi esille työntekijöiden Webropol-ohjelmalla kirjoittamista vastauksista sekä mitä mummien puhelinhaastatteluista selvisi. Käsittelen tässä luvussa myös, sitä vastasivatko työntekijät sekä kylämummit samalla tavalla kysymyksiin ja mitä vastauksista voi päätellä.

8.1 Työntekijöiden vastaukset

Työntekijöiden vastauksista voidaan päätellä, että MLL:n kylämummi toiminta on heidän mielestään kokonaisuudessaan tärkeää ja he toivovat, että toiminta jatkuu. Vapaaehtoisista mummeista on selkeästi tullut tärkeä osa ryhmien arkea. Lapset sekä ryhmien työntekijät odottavat mummien saapumista ryhmään ja mummit toivotetaan tervetulleeksi halauksin. Moni työntekijöistä kertoi myös havainnoineensa, että vapaaehtoista kutsutaan nimenomaan mummiksi ja, vaikka kyseessä ei olekaan lasten biologinen isoäiti, päästään kuitenkin samanlaisiin tunneyhteyksiin puolin ja toisin. Tämä tukee myös opinnäytetyöni biologinen isovanhemmuus luvussa olevia tutkimustuloksia, että vanhemman ihmisen ei tarvitse olla biologinen isovanhempi, jotta päästään samanlaiseen tunneyhteyteen.

Kysyin työntekijöiltä, että mitä mummit ovat ryhmissä puuhanneet lasten kanssa ja tämän kysymyksen vastauksista voidaan päätellä, että mummit ovat olleet hyvin aktiivisia päiväkodissa. Moni työntekijä totesikin vastauksessaan, että mummit ovat osallistuneet aivan kaikkeen mitä päiväkodissa päivän aikana tapahtuukin. Tämän kysymyksen vastauksista pystyy myös päättelemään, että mummeista on ollut myös työntekijöille suuri apu, varsinkin ryhmissä, joissa lapsien ryhmäkoot ovat suuria.

Esiin vastauksissa nousi myös se, että mummit ovat puhuneet lapsille siitä, miten heidän lapsuudessa asiat olivat toisin kuin nykypäivänä. Työntekijöiden mukaan mummit ovat opettaneet ja kertoneet lapsille menneestä ajasta sekä vastanneet lapsia mietityttäviin kysymyksiin, siitä millaista mummien lapsuudessa on ollut. Tämä tukee myös valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista, kuten kerron ”lapsen näkökulmasta” luvussa.

Vastauksissa tuli moneen kertaan esille myös se, että toiminta on äärimmäisen tärkeää nimenomaan niiden lapsien kohdalla, joilla ei ole omia isovanhempia tai, että he eivät näe isovanhempiaan syystä tai toisesta paljoakaan. Työntekijöiden selkeä mielipide on, että toiminnalla on kokonaisuudessa positiivinen vaikutus lapsiin ikäryhmästä huolimatta. Mummit ovat antaneet lapsille läheisyyttä sekä pitäneet sylissä, mikä totta kai on erittäin tärkeää. Moni vastaaja totesinkin, että yksinkertaisesti lapset nauttivat seurasta, jota mummit tarjoavat sekä aikuisesta, joka on läsnä lapsien tarpeiden mukaisesti.

8.2 Mummienvastaukset

Mummienvastauksista voidaan päätellä, että kokonaisuudessa he pitivät toimintaa positiivisena kokemuksena sekä jokainen on selkeästi nauttinut vapaaehtoistyöstä. Mummienvastaukset kysymykseen siitä, mitä he ovat lasten kanssa tehneet päivien aikana ovat samanlaisia, kuin verrattaessa työntekijöiden antamiin vastauksiin aiheesta. Mummit kertoivat, että kokemus on ollut positiivinen sekä suurin osa mummeista kertoi myös lapsien antavan heille energiaa. Muutama mummi mainitsi myös, että lisää innostusta vapaaehtoistyöhön on tuonut se, että heidän aikaisempi työuransa on ollut hyvin erilainen. Moni mummi tuntui olevan hyvin kiinnostunut päiväkodin työntekijöiden tekemästä työstä ja ylipäättään uuden oppiminen tuntui tuovan uutta särmää vapaaehtoistyöhön.

Työntekijöiden ja mummienvastauksia verratessa huomaa sen, että kokemus on selkeästi ollut kaikille osapuolille vastavuoroinen ja niin lapset, työntekijät kuin vapaaehtoisetkin ovat saaneet toiminnasta myönteisiä vaikutuksia. Kysymykseeni siitä miksi vapaaehtoiset lähtivät mukaan toimintaan, välittyi sellainen kuva, että monien mummienvastauksissa, omat lastenlapset olivat jo vanhempia tai, että he asuivat kauempana ja siksi ajatus kylämummiudesta alun perin houkutteli heitä.

Kysyessäni mummeilta siitä, mitä he kokevat saavansa toiminnasta, sain itse vastauksista sellaisen kuvan, että toiminta on heille äärimmäisen tärkeää ja voimaannuttavaa. Monille ihmisille eläkkeelle siirtyminen saattaa tuntua ahdistavalta, sillä päivittäiset rutiinit muuttuvat täysin. Moni saattaa jäädä kotiin ja

ahdistuakin tästä muutoksesta. Kylämummi ja -vaari toiminta ehkäisee varmasti eläkeikäisten syrjäytymistä.

Moni kehui toimintaa ja lapsilta saatavaa energiaa niin vahvasti, että vastauksesta välittyi selkeästi kuva siitä, kuinka tärkeästä työstä on kyse. Mummi vastauksista huomaa myös sen, että he ovat saaneet mielekästä tekemistä sekä rytmiä päiviinsä, mitä he kaipaivatkin. Monelle juuri eläköityneelle naiselle tai miehelle saattaa olla hyvin hankalaa sopeutua siihen, ettei olekaan enää työelämässä. Yksi mummi kertoi myös tuntevansa olevan ryhmän oma mummi, vaikka ei biologisesti olekaan. Tämä sama vastaus näkyi myös työntekijöiden vastauksissa ja tästä voidaan päätellä, että lapset sekä mummit ovat kiintyneet vahvasti toiminnan myötä toisiinsa.

Kysymykseeni siitä, mitä vapaaehtoiset itse ajattelevan lapsien saavan toiminnasta, pystyi päättelemään, että vastaukset tähän olivat samantyyllisiä, kuin työntekijöiden vastaukset. Moni mummi nosti esiin huolensa ryhmäkokojen suuruuksista ja näin teki myös vastauksissaan muutama päiväkodin työntekijä. Vapaaehtoiset olivat selkeästi vastauksissaan yhtä mieltä siitä, että he antavat lapsille lämpimän sylin sekä turvallisen aikuissuhteen. Vastauksista voidaan myös huomata, että myös mummit ovat huomanneet lapsissa toiminnan myötä positiivisia vaikutuksia.

8.3 Yleiset johtopäätökset

Mielestäni sain selkeän vastauksen tutkimukseni kysymyksiin, siitä mitä lapset sekä vapaaehtoiset mummit saavat toiminnasta. Lapset oppivat uutta, saavat läheisyyttä, seuraa sekä uusia kokemuksia. Vapaaehtoiset kylämummit saavat energiaa, rytmiä elämäänsä, iloa sekä myös uusia kokemuksia. Tutkimuksen johtopäätöksistä varmasti tärkeimpänä voidaan todeta se, että toiminta on tärkeää ja varmasti jokainen siihen osallistuva osapuoli toivoo, että yhteistyö jatkuu myös tulevaisuudessa.

9 POHDINTA

Tässä luvussa kerron kirjoitusprosessistani eli miten kirjoittaminen on edennyt sekä mitä ajatuksia se on minussa herättänyt työtä tehdessäni.

Koko prosessi alkoi huhtikuussa 2017, jolloin minulla oli aiheenani ” lastensuojelun ja päiväkodin välinen yhteistyö”. Huomasin ensimmäisen seminaarin jälkeen, että aiheesta on kirjoitettu jo sosionomin näkökulmasta paljon ja rupesinkin miettimään, että pystynkö tuottamaan uusia näkökulmia aiheesta. Osallistuin muutenkin seminaariin vähän liiankin kiireessä mietityn aiheen kanssa ja siitäkin syystä aihevalinta ei omalla kohdallani ollut oikea. Tiesin kuitenkin sen, että aiheen pitää jollain tapaa liittyä päiväkotiin, jotta saisin lastentarhanopettajan pätevyyteen johtavat pisteet. Ajatukseni oli alun perin se, että olisin valmistunut jouluna 2017, mutta kesätöiden takia se ajatus hälvähti nopeasti. Syksyllä 2017 keskityin opinnoissani hallinnonjaksoon ja opinnäytetyöhön liittyvät asiat siirtyivät taka-alalle. Olin tuolloin jo aika varma siitä, että en loppujen lopuksi tule tekemään alkuperäisestä aiheestani opinnäytetyötä.

Syksyllä 2017 olin hallinnonharjoittelussa eräässä Seinäjoella sijaitsevassa päiväkodissa ja päivisin olin päiväkodin johtajan kanssa lapsiryhmässä. Yhtenä näistä päivistä ryhmäämme saapui ensimmäistä kertaa MLL:n kylämummi ja seurasin sivusta haltioituneena, kuinka lapset ottivat innoissaan kylämummin vastaan. Innostuin varsinkin siitä, että lapset alkoivat heti ensinäkemällä kutsumaan vapaaehtoista mummiksi ja sitä oli sivustakatsojana hellyttävää seurata vierestä. Yhtäkkiä tajusin, että tämä on ehdottomasti se aihe, josta haluan tehdä opinnäytetyöni.

Tammikuussa 2018 alkoi varsinainen kirjoitusprosessi, sillä olin suorittanut siihen mennessä muut vaadittavat opinnot, joten pystyin keskittymään täysin opinnäytetyöhöni. Olin valmistautunut siihen, että joudun näkemään todella paljon vaivaa nimenomaan lähteiden etsintään, mutta ilokseni huomasin, että aiheesta löytyikin kirjallisuutta yllättävänkin paljon. Biologisesta isovanhemmudesta oli kirjoitettu paljon kirjoja ja niistä oli helppo lähteä peilaamaan ajatuksia. Teoria osuuden sain loppujen lopuksi kirjoitettua yllättävän helposti ja uskon, että siihen vaikutti suuresti se, että aihe kiinnosti minua niin paljon. Uskon vahvasti siihen, että

innostukseni aiheeseen oli niin suuri, koska näin konkreettisesti mummin positiivisen vaikutuksen lapsiin hallinnonharjoitteluni aikana.

Otin tammikuussa 2018 yhteyttä Seinäjoen MLL: ään ja siellä innostuttiin myöskin aiheestani ja he näkivät paljon vaivaa sen eteen, että sain haastatteluni hoidettua. Alkuperäinen ideani oli, että haastattelin kasvotusten niin työntekijät kuin myös vapaaehtoiset kylämummit. Tämä ajatus katosi aika nopeasti, kun tajusin asian realiteetit eli aikatauluni ei riittäisi tähän. MLL:ltä sain mummiin puhelinnumerot ja luvan siihen, että sain haastatella heitä puhelimitse, mikä osoittautui oikein mukavaksi kokemukseksi minulle ja toivottavasti myös mummeille. Oli mahtavaa jutella mummiin kanssa ja muutaman kanssa juttelimme paljon muutakin.

Päiväkodin työntekijöille tein Webropol-ohjelmalla avoimen kysymyslomakkeen, jonka tekeminen oli aluksi hieman haastavaa, koska en ole aiemmin käyttänyt kyseistä ohjelmaa. Loppujen lopuksi se onnistui ja huomasi, kuinka kätevästä asiasta on kyse. Oli joka aamu melkein, jopa jännittävää käydä katsomassa onko kukaan vastannut kyselyyni. Aluksi pelkäsin, etten saa tarpeeksi vastauksia päiväkodin työntekijöiltä, mutta onneksi niitä rupesi kuitenkin tulemaan. Yhden kerran pidensin vastausaikaa muutamalla päivällä, jotta saisin vastauksia enemmän ja se onneksi auttoi. Koin loppujen lopuksi, että haastattelumenetelmäni olivat toimivat, mutta jos saisin uudelleen päättää niin tekisin haastattelut kasvokkain.

Näin jälkikäteen mietittynä olen erittäin tyytyväinen, etten alkanut tekemään opinnäytetyötäni alkuperäisestä aiheestani, sillä uskon, että sen aiheen kirjoitusprosessi olisi ollut tuskaisempi kokemus, sillä aihe ei kiinnostanut minua sittenkään niin paljon kuin kuvittelin. Jännittäviltä hetkiltä ei tätä työtä tehdessä säästyty, sillä pelkäsin etten kerkeä haastattelemaan vapaaehtoisia mummeja sekä työntekijöitä, mutta onneksi niin ei käynyt.

Työstäni on varmasti hyötyä MLL:lle, sillä se todistaa, että heidän toteuttama Kylämummi- ja vaari toiminta on todella tärkeää niin lasten kuin vapaaehtoisten mummiin ja vaarien kannalta. Toivon, että työni innostaisi eläkeiässä olevia lähtemään mukaan toimintaan. Myös muut järjestöt hyötyvät työstäni, jos halutaan kehittää sukupolvien välistä yhteistyötä. Uskon, että päiväkodit, jotka miettivät miten varhaiskasvatussuunnitelman mukaista sukupolvien välistä yhteistyötä tulisi toteuttaa päiväkodissa hyötyvät myös työstäni. Toivonkin, että yhä useampi

päiväkoti lähtisi mukaan kylämummi- ja vaari toimintaan ja ylipäätään inspiroituisi kehittämään sukupolvien välistä yhteistyötä.

Opinnäytetyön tekeminen opetti minulle, miten konkreettisesti toteutetaan tutkimus. Opin reflektoimaan syvällisemmin kuin aiemmin sekä opin miten hyödyntää eri aineistonkeruumenetelmiä. Sosionomin (AMK) kompetenssit auttoivat minua niin pohtimaan aihettani kuin myös reflektoimaan omaan kirjoitusprosessiani. Huomasin itse ammatillisuuteni kasvavan entisestään prosessin myötä.

Uskon, että työstäni on varmasti hyötyä muille opinnäytetyötä tekeville. Olisi mielenkiintoista, jos joku jatkaisi myöhemmin aiheen tutkimusta Seinäjoella, varsinkin, kun vaareja saadaan myös toimintaan mukaan. Esimerkiksi olisi mielenkiintoista lukea myöhemmin, jos joku muu opiskelija lähtisi avaamaan aihetta vapaaehtoisten vaarien näkökulmasta tai siitä, kuinka toiminta on kehittynyt, vaikka viiden vuoden päästä.

Prosessi oli mielenkiintoinen ja olen äärimmäisen tyytyväinen, että valitsin tämän aiheen opinnäytetyölleni. Sain ohjaajaltani rakentaa palautetta sekä hänen antama ohjaus oli minulle äärimmäisen tärkeää. Tämä aihe muodostui minulle tässä kuukausien saatossa todella tärkeäksi ja uskon, että hyödynnän oppimaani varmasti tulevaisuudessa työurallani.

Olen erittäin kiitollinen MLL:n Seinäjoen paikallisyhdistykselle, vapaaehtoisille mummeille sekä päiväkotien työntekijöille siitä, että he lähtivät mukaan työni toteutukseen! Erityisesti lämpimät keskustelut mummien kanssa tulen varmasti muistamaan lopun ikääni.

10 LÄHTEET

- Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. 4. uud.p. Tampere: Vastapaino
- Anttila, R., Eronen, S., Kallio, M., Kanninen, K., Kauppinen, L., Paavilainen, P. & Baer, N., Haavikko, A-L., & Vihmanen, L. 2005. Mummokirja. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino.
- Arajärvi, T. 1995. Hyvä isovanhemmuus. Porvoo: WSOY.
- Chambers, P., Allan, G., Phillipson, C. & Ray, M. 2009. Family Practises in Later Life. Bristol. United Kingdom: The Policy Press
- Dieckmann, M. 2002. Ikiomat isovanhemmat. Klaukkala: Recallmed Oy.
- Eskola, A., Kurki, L. 2001. Vapaaehtoistyö auttamisena ja oppimisena. Jyväskylä: Gummerus.
- Eskola, A. 1997. Jäähyyväisluentoja. Elämän merkityksen löytäminen. Helsinki: Tammi. Hanki ja jää.
- Farber, L. 2010. Rakas isoäiti. Latvia: Jelgava Printing house.
- Fågel, S. 2010. Isovanhemmuutta sukupolvien ketjussa –kurkistus suurten ikäluokkien lapsuuteen. Teoksessa Fågel, S, Rotkirch, A. & Söderling, I. (toim.) Farkkumummoja ja pehmovaareja –uusia ikkunoita isovanhemmuuteen. Helsinki: VL Markkinointi Oy.
- Haavio-Mannila, E., Majamaa, K., Tanskanen, A., Hämäläinen, H., Karisto, A., Rotkirch, A. & Roos, JP. 2009. Sukupolvien ketju. Suuret ikäluokat ja sukupolvien välinen vuorovaikutus Suomessa. Helsinki: Kelan tutkimusosasto.
- Harju, U. Ripatti, R. Siivonen, Särkelä, R. 2001. Vapaaehtoistoiminta seurakunnassa ja järjestöissä. Helsinki: Edita oyj
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press Oy
Yliopistokustannus, HYY yhtymä.
- Hirsjärvi, S. Remes, P. Sajavaara, P. 1998. Tutki ja kirjoita. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- Hokkanen, L. 2003. Vapaaehtoisuus –pala elämää. Oulu: Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus.

- Ijäs, K. 2004. Isovanhemmat muutosten keskellä. Helsinki: Kirjapaja Oy.
- Ijäs, K. 2005. Ihmisiä olemme. Hämeenlinna: Perussanoma Oy.
- Ijäs, K. 2006. Ikääntyvän ihmissuhteet. Helsinki: Kirjapaja.
- Kalliomaa, M. 2008. Muuttuvat mummolat. Teoksessa Sassi, P., Tarkkonen, T. & Vaijärvi, K. Lapsi ja isovanhemmat – Puheenvuoroja isovanhemmuudesta.
- Kanninen, K. & Sigfrids, A. 2012. Tunne minut: Turva ja tunteet lapsen silmin. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Karisto, Antti. 2005. Suuret ikäluokat. Jyväskylä: Gummerus.
- Kinnunen, S. 2014. Isovanhemmuuden aika. Helsinki: Kirjapaja Oy.
- Korppi-Tommola, Aura. 1990. Terve lapsi -kansan huomen: Mannerheimin lastensuojeluliitto yhteiskunnan rakentajana 1920-1990. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Kristeri, I. 1999. Näe minut: vanhemmuus ja lapsen kohtaaminen. Hämeenlinna: Karisto Oy.
- Lehtinen, S-T., 1997. Vapaaehtoistoiminta –kasvava voimavara. Näkökulmia ammattityöhön. Kansalaisareena ry. Helsinki
- Malmberg, R. 1994. Isoäidin onnea. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.
- Marin, M., Heikkinen E.2002. Vanhuuden voimavarat. Perhe ja isovanhemmuus voimavarana. Helsinki: Tammi.
- Opetushallitus. 2016. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. [Verkkójulkaisu]. [Viitattu 20.2.2018]. Saatavana: http://www.oph.fi/download/179349_varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2016.pdf
- Pajamäki, O. 2006. Ahne sukupolvi – Suurten ikäluokkien perintö. Helsinki: Ajatuskirjat.
- Roos, P.2016. Mitä kuuluu? Lasten kertomukset ja osallisuus päiväkotiarjessa. Kustannuspaikka tuntematon: Piia Roos Oy
- Rotkirch, A. 2014. Yhdessä. Lasten kasvatus ei ole yksilölaji. Helsinki: Werner Söderström Oy.
- Taipale, V. 2002. Isoäitikirja. Helsinki: WSOY.

Tanskanen, A. 2014. The Impact of Grandparental Investment on Mother's Fertility Intentions in four European Countries. Academic Dissertation. Helsinki: Väestön tutkimuslaitos, Väestöliitto.

Vilen, M., Vihunen, R., Vartiainen, J., Siven, T., Neuvonen, S. & Kurvinen, A. 2013. Lapsuus erityinen elämänvaihe. Helsinki. Sanoma Pro Oy.

Yeung, B. 1999. Valmius vapaaehtoistyöhön. Helsinki: Hakapaino oy.

11 LIITTEET

Liite 1. Päiväkotien työntekijöiden haastattelurunko

Liite 2. Kylämummien haastattelurunko

LIITE 1. PÄIVÄKODIN TYÖNTEKIJÖIDEN HAASTATTELURUNKO

1. Minkälaisia kokemuksia sinulla on MLL:n Kylämummi- ja vaaritoiminnasta?
2. Kuinka usein kylämummi/vaari käy ryhmässänne?
3. Millaisia asioita mummi/vaari on tehnyt ryhmässänne?
4. Mitä hyötyä arvioit toiminnasta olevan lapsen kannalta/mitä koet lasten saaneen toiminnasta?
5. Miten lapset ovat ottaneet mummin/vaarin vastaan?
6. Onko sukupolvien välinen yhteistyö mielestäsi lapsen kannalta tärkeää?

LIITE 2. KYLÄMUMMIEN HAASTATTELURUNKO

1. Kuinka usein käytte päiväkodeissa?
2. Mitä olette tehneet lasten kanssa?
3. Millainen kokemus on ollut?
4. Miksi lähditte mukaan toimintaan?
5. Mitä koette saaneenne toiminnasta?
6. Mitä koette lasten saaneen toiminnasta?